

**Uluslararası Sosyal Bilimler
ve Eğitim Bilimleri Sempozyumu**
International Symposium on Social
Sciences and Educational Sciences

Sempozyum Özet Kitabı

Abstract Book

2026

11-12 Ekim/October
www.usves.com.tr

8. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Sempozyumu (USVES) Özet Kitabı 3 (11-12 Ekim)

E-ISBN

978-625-8545-79-1

Editör

Dr. Muhammet Özcan

Dr. Öğr. Üyesi Tuğrul Gökmen Şahin

Kapak Tasarımı

Doç. Dr. Bülent Polat

Mizanpaj

Musab Süleyman Bakıcı

Erişime Açıldığı Tarih

14.10.2026

Asos Yayınevi

1. Baskı

Adres: Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu Cad. No: 67/2-4 MERKEZ/ ELAZIĞ

Telefon: 0532 643 75 23

Mail Adresi: asos@asosyayinlari.com

Web: www.asosyayinlari.com

Instagram: <https://www.instagram.com/asosyayinevi/>

Facebook: <https://www.facebook.com/asosyayinevi/>

X: <https://x.com/Asosyayinevi>

Kongre Başkanı / Congress President

Prof. Ljubica Jocic Knezevic - University of Belgrade, Serbia

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı / Chair of the Symposium Organizing Committee

Prof. Dr. Osman Emin – Sv. Cyril Metodius University, North Macedonia

Sempozyum Düzenleme Kurulu / Symposium Organizing Committee

Prof. Dr. Hasan Aydemir

Prof. Dr. Salim Durukoğlu

Doç. Dr. Yusuf Günaydın

Doç. Dr. Salih Tellioğlu

Doç. Dr. Özgür Sirem

Doç. Dr. Hasan Kızıldağ

Doç. Dr. Emrullah Banaz

Dr. Muhammet Özcan

Dr. Uğur Özbilen

Küratörler / Curators

Prof. Dr. Yeliz Selvi

Doç. Dr. Melinda Kostelac

Doç. Dr. Kaja Kordas

Bilim Kurulu / Scientific Committee

Prof. Dr. Ahmet Kara – Muş Alparslan Üniversitesi

Prof. Dr. Abuzer Akgün - Adıyaman Üniversitesi

Prof. Dr. Adnan Tepecik - Başkent Üniversitesi

Prof. Dr. Anastassiya Golovnija - Belarus State Art University

Prof. Dr. Beyhan Kanter - Mardin Artuklu Üniversitesi

Prof. Dr. Cemile Hesenzade - Azerbaijan State Academy of Sciences

- Prof. Dr. Cengiz Şengül - Akdeniz Üniversitesi
- Prof. Dr. Süleyman Cem Şaktanlı - Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
- Prof. Dr. Serdar Yavuz- Fırat Üniversitesi
- Prof. Dr. Songül Taş – İnönü Üniversitesi
- Prof. Dr. Cevdet Kılıç – Trakya Üniversitesi
- Prof. Dr. Selahattin Avşaroğlu – Necmettin Erbakan Üniversitesi
- Prof. Dr. Esra Mert - İnönü Üniversitesi
- Prof. Dr. Erkan Göksun - Dokuz Eylül Üniversitesi
- Prof. Dr. Fuat Salayev - Azerbaijan State Academy of Arts
- Prof. Dr. Hüseyin Elmas - Selçuk Üniversitesi
- Prof. Dr. Hasan Aydemir - İnönü Üniversitesi
- Prof. Dr. Kazim Hadzimejlic - Academy of Fine Art Sarajevo
- Prof. Dr. Kerime Üstünova - Uludağ Üniversitesi
- Prof. Dr. Kaya Yıldız - Bolu Üniversitesi
- Prof. Dr. Leyla Karahan - Gazi Üniversitesi
- Prof. Dr. Mahmut Tekin - Selçuk Üniversitesi
- Prof. Dr. Mehmet Nuri Gömleksiz - Fırat Üniversitesi
- Prof. Dr. Mustafa Arslan – Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
- Prof. Dr. Salim Pilav - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
- Prof. Dr. Natik Aliyev - Azerbaijan State Academy of Arts
- Prof. Dr. Orhan Cebrailoğlu - Selçuk Üniversitesi
- Prof. Dr. Fatih Özek - Fırat Üniversitesi
- Prof. Dr. Özcan Bayrak – Fırat Üniversitesi
- Prof. Dr. Recai Karahan - Yüzüncü Yıl Üniversitesi
- Prof. Dr. Mesut Gün – Mersin Üniversitesi
- Prof. Dr. Sabahattin Devecioğlu - Fırat Üniversitesi
- Prof. Dr. Sedat Cereci - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
- Prof. Dr. Shukhrat Abdumalikov - Uzbekistan State of Art University
- Prof. Dr. Şerif Ali Bozkaplan - Dokuz Eylül Üniversitesi
- Prof. Dr. Viktoria Serzhanova - University of Rzeszow
- Prof. Dr. Zeki Kaymaz - Ege Üniversitesi
- Prof. Dr. Zeki Taştan - Yüzüncü Yıl Üniversitesi
- Pof. Dr. Bilal Tunç - Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
- Prof. Dr. Yasin Doğan - Pamukkale Üniversitesi
- Prof. Dr. Yücel Öksüz –Ondokuz Mayıs Üniversitesi

- Prof. Dr. Bahar İşigüzel - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Bengü Hırlak - Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Prof. Dr. Betül Altay Topçu - Kayseri Üniversitesi
Prof. Dr. Bora Gökteş - Bayburt Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent Cercis Tanrıtanır - Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Eylem Güzel – Bandırma Onyedli Eylöl Üniversitesi
Prof. Dr. Halil Tokcan - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Kemal Vatansever - Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan Yirci - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Tölai Çulha - Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Recai Zan - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Yavuz Akçi - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Melih Görgün - Yeditepe Üniversitesi
Prof. Dr. Aslı Maden – Bayburt Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Görücü - İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Türker Barış Bulduk - Adıyaman Üniversitesi
Prof. Dr. Recep Özdemir - Adıyaman Üniversitesi
Prof. Dr. Ebru Onurlubaş - Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Afet Aslanova - Azerbaijan State Fine Arts University
Doç. Dr. Etem Yeşilyurt - Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Gökmen Kantar – Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Doç. Dr. Gökçen Şahmaran Can - Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Melinda Kostelac - Rijeka University
Doç. Dr. Salih Tellioğlu - Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Doç. Dr. Sedat Erol - Adıyaman Üniversitesi
Doç. Dr. Sevim Güllü - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan Kızıldağ – Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Zehra Esra Ketenöğlu Kayabaşı – Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Bahar Suvacı - Anadolu Üniversitesi
Doç. Dr. Yahya Hiçyılmaz - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Gülşah Yalçın – Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
Doç. Dr. Emine Karasu Avcı – Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf Günaydın – Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Fatoş Uncu - Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim Akkaş – Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Doç. Dr. Kürşat Yusuf Aytaç - Adıyaman Üniversitesi
Doç. Dr. Bilge Güler - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Doç. Dr. Hüseyin Çiçeklioğlu – Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
Doç. Dr. İnci Erdoğan Tarakçı - Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Doç. Dr. Mert Özgüner - Adıyaman Üniversitesi
Doç. Dr. Sevgi Sümerli Sarıgül - Kayseri Üniversitesi
Doç. Dr. Zeynep Özgüner - Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Dr. Tuğrul Gökmen Şahin - İnönü Üniversitesi
Dr. Limüna Akbarova - Azerbaijan State Academy of Arts
Dr. Usama Abdulrahman Abdulaleem - Egypt Helwan Üniversitesi
Dr. Yalçın Karaca - Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Aybüke Yalçın - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Dr. Fatih Akgül - Yozgat Bozok Üniversitesi
Dr. Tayfun Kara - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Dr. Mert Şen – İnönü Üniversitesi

Sekretarya

Musab Süleyman Bakıcı

İçindekiler

Cevap Anahtarı mı, Yoksa İstem mi Daha Önemli? Büyük Dil Modellerinin Açık Uçlu Sınav Puanlamasında Kullanımı	3
Deprem Risk Algısının Çok Boyutlu Belirleyicileri: Psikolojik, Sosyal ve Kurumsal Etkileşimler.....	4
Hocazâde Ahmet Cevdet'in Mufasssal Muallim-i Lisân-ı Osmânî Adlı Eseri Üzerine.....	6
İklim Değişikliği Çağında Kaygı: İklim Anksiyetesinin Kavramsal ve Psikososyal Boyutları	7
İlişki Sürdürme Stratejileri Psikoeğitim Programının İlişki Sürdürme Davranışları ve Romantik İlişki Doyumuna Etkisi: Bir Pilot Çalışma.....	9
İşyerinde Kariyer Klostrofobisi ve Yetenek Mobilizasyonunun Çalışanlar Üzerine Etkileri.....	11
İşyerinde Nomofobi ve Örgütsel Yansımaları	13
Kant'ın Transandantal Yanılsama Kavramı ve Yapay Zekâ	15
Kayıt Dışında Kalanlar: Türkiye'nin Geri Dönüşüm Ekonomisinde Enformel Emek.....	17
Küreselleşme Sürecinde Devletin Dönüşümü ve Ulus Ötesi Güçler: Rekabetçi Devlet, Ulus Ötesi Devlet ve Ulus Ötesi Sınıf Kavramsallaştırmaları.....	19
Platon'da Ölüm ve Yaşamın Diyalektiği.....	21
Seküler ve Dinsel Arasında Müslüman Toplum (Tekirdağ-Süleymanpaşa Örneği).....	22
Sigorta Ettirenin Zararı Önleme, Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Yükümlülüğü.....	23
Sovyet Ermenistan'ından Azerbaycanlıların Göçü ve Entegrasyonu.....	24
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Farklılaştırılmış Öğretim: Öğrenci Günlüklerine Dayalı Bir Durum Çalışması	26
Türk Kültüründe Nazar İnancı ve Nazardan Korunma Pratikleri: Nazarlıklar Üzerine Bir İnceleme.....	28
Vergi İncelemesinde İzaha Davet Uygulaması	30
Yolun Garipleri: Ahmed Yesevî'nin Dîvân-ı Hikmet'inde Garîb ve Gariplik Kavramı.....	32

Makale ID= 48

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6666-2232

Cevap Anahtarı mı, Yoksa İstem mi Daha Önemli? Büyük Dil Modellerinin Açık Uçlu Sınav Puanlamasında Kullanımı

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Durgungöz¹

¹Mersin Üniversitesi, Erdemli Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü

Özet

Amaç Üretken yapay zekânın açık uçlu klinik sınavların puanlanmasında kullanılabileceği gösterilmiş olsa da, modelin verdiği puanların cevap anahtarına ve istemde sunulan ölçütlere ne ölçüde bağlı olduğu yeterince bilinmemektedir. Bu çalışmada aynı öğrenci yanıtları, madde düzeyinde cevap anahtarı verilerek ve verilmeden puanlanmış, iki yaklaşım karşılaştırılmıştır. Yöntem Kadın sağlığı ve doğum sınavında yer alan beş klinik vaka ve 15 açık uçlu maddeye 107 hemşirelik öğrencisinin verdiği yanıtlar GPT-4.1-mini ile iki kez puanlanmıştır. Her iki koşulda aynı üç boyutlu rubrik kullanılmıştır. İlk istemde ideal yanıtlar ve maddeye özgü puanlama kuralları yer alırken, ikinci istem yalnızca vaka, soru ve genel puanlama ölçütlerini içermiştir. Kararlılığı incelemek amacıyla aynı istemle yinleme ve farklı puan bandı kullanılan iki ek analiz yapılmıştır. Karşılaştırmalarda bağımlı testler ve ICC(A,1) kullanılmıştır. Bulgular Cevap anahtarı verilmediğinde puanlar belirgin biçimde yükselmiştir: $69,5 \pm 16,9$ 'a karşılık $42,9 \pm 17,4$; ortalama fark 26,6 puandır (%95 GA 24,2–29,0; $p < 0,001$; $dz = 2,14$). Öğrencilerin 104'ü cevap anahtarı olmadan daha yüksek puan almış, hiçbiri daha düşük puan almamıştır. Öğrenci sıralaması büyük ölçüde korunurken ($r = 0,74$), mutlak uyum zayıf kalmıştır (ICC(A,1) = 0,33). Geçme oranı %14,0'ten %76,6'ya yükselmiştir. Puan farkı, bilgi maddelerinde 9,3 yüzde puan iken hemşirelik girişimlerinde 34,3 yüzde puana ulaşmıştır. Üç akademisyenin 330 yanıtı verdiği puanlar yüksek uyum göstermiş (ICC = 0,97), cevap anahtarlolu model puanları da akademik uzlaşıyla güçlü biçimde örtüşmüştür (ICC(2,1) = 0,93; $r = 0,95$). Sonuç Modelin puanlaması yinlemeler arasında kararlı, ancak istemde sağlanan bilgiye oldukça duyarlıdır. Cevap anahtarı verilmediğinde puanlar belirgin biçimde şişmiş ve geçme-kalma kararları büyük ölçüde değişmiştir. Açık uçlu klinik sınavlarda yapay zekâ ile düzey belirleyici puanlama yapılacaksa madde düzeyinde cevap anahtarı, açık puanlama kuralları ve insan denetimi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Büyük dil modelleri, ölçme ve değerlendirme, otomatik puanlama, rubrik, yapay zekâ.

Makale ID= 57

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5890-1640
ORCID ID: 0000-0001-7320-7086

Deprem Risk Algısının Çok Boyutlu Belirleyicileri: Psikolojik, Sosyal ve Kurumsal Etkileşimler

Öğr. Gör. Yalım Özkar Zeren¹
Prof. Dr. Gökhan Tenikler²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Afet Yönetimi Doktora Programı

²Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü

Özet

Deprem risk algısını belirleyen pek çok faktör bulunmaktadır. Bu belirleyiciler genellikle çok boyutlu bir yapı göstermekte ve deneyim, duygu, bilgi, güven ve bağlamsal faktörlerden etkilenmektedir. Bu çalışmada, bütünlük afet yönetiminde afet öncesi en önemli süreçlerden biri olan hazırlık sürecini önemli ölçüde etkileyen deprem risk algısının ana belirleyicileri incelenmektedir. Literatürdeki bulgulara göre, daha önce yaşanan deprem deneyimi ve bu deneyimin şiddeti en önemli belirleyiciler arasındadır. Önceki deprem deneyiminde maruz kalınan fiziksel ve psikolojik etkiler deprem risk algısını artırmaktadır. Deprem deneyimini risk algısına bağlayan temel mekanizmalar arasında bireyin yaşadığı korku, endişe ve dehşet gibi duygusal tepkiler önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim olumsuz duyguların risk algısının en güçlü yordayıcılarından biri olduğu değerlendirilmektedir. Sosyodemografik faktörlerin etkisi ise nispeten daha zayıftır. Kadınların erkeklere göre daha yüksek deprem risk algısına sahip olduğu sıklıkla gözlemlenirken; yaş, eğitim ve gelir seviyesinin etkileri bulunulan bağlama göre değişkenlik göstermektedir. Öte yandan, kamu otoritelerinden alınan deprem eğitimleri risk algısını artırmaktadır. Kamu otoritelerine duyulan güvenin bu durumu nasıl etkilediği ise literatürde farklılık göstermektedir ancak yüksek güvenin risk iletişimini ve algıyı artırdığını gösteren ciddi çalışmalar mevcuttur. Tüm bunlara ek olarak; kadercilik inancı, iyimserlik yanlılığı ve binalara duyulan aşırı güven gibi bilişsel yanılgılar, bireylerin mevcut riski daha düşük algılamalarına yol açabilmektedir. Sonuç olarak deprem risk algısı; bireyin psikolojisinin, sosyal çevresinin, kurumsal iletişimin ve yaşanan fiziksel mekânın ortak bir çıktısıdır. Ayrıca mevcut belirleyicilerin yanında, risk algısını etkileyen diğer faktörlerin de tespit edilmesi gerekmektedir. Etkili afet yönetimi ve risk iletişimi politikaları tasarlanırken, tüm bu unsurların karar vericiler tarafından aynı nedensel model içinde bütünlük olarak değerlendirilmesi hayati önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet hazırlığı, deprem risk algısı, risk iletişimi.

Multidimensional Determinants of Earthquake Risk Perception: Psychological, Social, and Institutional Interactions

Abstract

Earthquake risk perception is determined by multidimensional factors, including experience, emotion, knowledge, trust, and context. This study examines the main determinants of earthquake risk perception, which significantly influence the preparedness process—one of the most critical pre-disaster processes in integrated disaster management. Literature shows that previous experience with earthquakes and the severity of that experience are among the most important determinants. The physical and psychological effects experienced during a previous earthquake increase the perception of earthquake risk. Emotional reactions such as fear, anxiety, and terror play a significant role among the fundamental mechanisms linking earthquake experience to risk perception. Indeed, negative emotions are considered to be one of the strongest predictors of risk perception. The influence of sociodemographic factors, on the other hand, is relatively weaker. While it is frequently observed that women have a higher perception of earthquake risk than men, the effects of age, education, and income level vary depending on the specific context. Moreover, earthquake education provided by public authorities increases risk perception. Opinions in the literature differ on how trust in public authorities affects this situation; however, there are substantial studies showing that high levels of trust increase risk communication and perception. Additionally, cognitive biases—such as fatalism, optimism bias, and overconfidence in buildings—can lead individuals to perceive the actual risk as lower than it is. In conclusion, the perception of earthquake risk is a combined outcome of an individual's psychology, social environment, institutional communication, and the physical space in which they live. In addition to the existing determinants, it is necessary to identify other factors that influence risk perception. When designing effective disaster management and risk communication policies, it is of vital importance that decision-makers evaluate all these elements in an integrated manner within the same causal model.

Keywords: Disaster preparedness, earthquake risk perception, risk communication.

Makale ID= 61

Sözlü Sunum

ORCID: 0009-0006-9036-9312
ORCID: 0000-0001-5155-428X

**Hocazâde Ahmet Cevdet'in Mufasssal Muallim-i Lisân-ı Osmânî Adlı Eseri
Üzerine**

**Esma Öncel¹
Dr. Öğr. Üyesi Bayram Çetinkaya²**

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi

²Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Özet

Dil bilgisi öğretimi, temel dil becerilerine faydası tartışılrsa da, ana dil kullanımında bireyin yetkinliğini sağlaması açısından önemlidir. Türkçenin doğru, etkili kullanılması amacıyla dil bilgisi kurallarının doğru öğretilmesini hedefleyen çalışmalar yazılmıştır. Bu eserlerden biri Hocazâde Ahmet Cevdet tarafından dönemin pedagojik ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla yazılan Mufasssal Muallim-i Lisân-ı Osmânî adlı eserdir. Türkçenin yapısal özelliklerini, ses ve şekil bilgisi kurallarını açıklayan eser, günümüz dil bilgisi öğretimine ışık tutmuştur. Bildiride, Hocazâde Ahmet Cevdet'in Mufasssal Muallim-i Lisân-ı Osmânî adlı eseri incelenmiştir. Eser, müellifin diğer çalışmalarına kıyasla, dil bilgisi bakımından daha kapsamlı (mufasssal) bir içeriğe sahiptir. Eser, Türkçe öğreniminde öncelikle dil bilgisi kurallarının öğrenilmesi gerektiği anlayışıyla yazılmıştır. Besmele ve giriş bölümüyle başlayan yapıt; Sözcük Türleri (Masdar, İsm-i Masdar, İsm-i Fâil, İsm-i Mef'ûl, Edat), Fâil, Siga (Fiilimsi), İsim, Sıfat, Edat ve İsm-i Nâhiv olmak üzere yedi kısımdan oluşmakta ve hatim ile sonlandırılmaktadır. Bölümlerde kavramlar, tanımlanıp örneklendirilmiştir. Konular, belirli başlıklar altında ele alınmış, konular arasında bağlantılar kurulmuş; cümle türleri, cümle öğeleri, olumlu ve olumsuz anlam gibi alt konulara da yer verilmiştir. Tanımlarda kavramsal kalıcılığı arttırmaya yönelik olarak birden fazla örnekle desteklendiği tespit edilmiştir. Eser, bugünkü dil bilgisi çalışmalarına da kaynaklık etmektedir. Ancak eserde daha basit ve yalnızca kelime düzeyinde örnekler verilirken, günümüz Türkçe ders kitaplarında örnekler kelime ve cümle bağlamındadır; öğrencilerin bu kuralları sözlü, yazılı anlatımlarında aktif olarak kullanmaları hedeflenmektedir. Dönemin öğretiminde tanım ve örnek anlayışı esas alınırken, günümüzde dil bilgisi kuralları doğrudan verilmemekte; dört temel dil becerileriyle etkinlikler üzerinden sezdirme yöntemiyle kazandırılmaktadır. Ayrıca dil bilgisi, eserde müstakil bir konu olarak işlenirken günümüzde ise dil becerilerini destekleyen işlevsel bir unsurdur. Sonuç olarak, işlediği konuları, tanımları, örnekleriyle dönemindeki diğer çalışmalara göre daha geniş kapsama sahip olan eser, geçmişten günümüze Türkçe öğretimindeki yapısal ve yöntemsel dönüşümü anlamak bakımından oldukça kıymetlidir.

Anahtar Kelimeler: Dil bilgisi, Hocazade Ahmet Cevdet, Mufasssal Muallim-i Lisân-ı Osmânî, Türkçe öğretimi.

Makale ID= 56

Sözlü Sunum

ORCID: 0000-0003-3326-4822
ORCID: 0000-0001-7320-7086

İklim Değişikliği Çağında Kaygı: İklim Anksiyetesinin Kavramsal ve Psikososyal Boyutları

**Öğr. Gör. Elif Demirbaş¹
Prof. Dr. Gökhan Tenikler²**

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Afet Yönetimi Doktora Programı

²Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü

Özet

İklim değişikliği anksiyetesi, tüm çevresel tehditleri içeren “eko-kaygı” kavramından farklı olarak sadece iklimle ilgili kaygı durumunun yarattığı bilişsel, duygusal ve davranışsal tepkileri ifade eden güncel bir kavramdır. Literatürde, iklim değişikliği anksiyetesi patolojik bir durum ve ya psikolojik bir rahatsızlık olarak ele alınmamakla birlikte varoluşsal bir tehdide verilen normal bir tepki olarak tanımlanmaktadır. Gelecekte özellikle kadınların, gençlerin ve çocukların iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine daha fazla maruz kalacağı bildirilmektedir. Ayrıca iklim değişikliği anksiyetesi üzerinde algılanan kişisel deneyiminde etkili olduğu düşünülmektedir. İklim değişikliği anksiyetesi; coğrafi olarak yaşanılan yerdeki iklim risklerine maruz kalan veya iklim değişikliğinin olumsuz etkileri nedeniyle geçim kaynakları etkilenen bireylerde ekolojik keder, solastalji ve kimlik tehdidi gibi psikososyal süreçleri doğrudan etkili olduğu bilinmektedir. Doğrudan deneyimlemeyen bireylerde de medyada haberlere maruziyet sıklığı, haberlerin içeriği ve toplumsal normlardan dolayı iklim değişikliği anksiyetesi görülebilmektedir. Bu anksiyete yalnızca bireyin kaygı düzeyine bağlı değil, psikososyal baş etme kaynakları ile birlikte değerlendirilmelidir. Yapıcı iklim umudu ve anlam odaklı başa çıkma stratejileri ile iklim değişikliği anksiyetesi, çevre yanlısı davranışa ve iklim eylemine katılımı desteklemektedir. Bu bildiride iklim değişikliği anksiyetesi; kavramsal özellikleri, ilişkili psikososyal etmenler, risk grupları, olası olumsuz sonuçları ve baş etme mekanizmaları çerçevesinde ele alınmaktadır. Sonuç olarak iklim anksiyetesi, yalnızca psikolojik bir risk olarak değil, uygun baş etme kaynakları ve sosyal destek bağlamında değerlendirildiğinde iklim eylemini destekleme potansiyeli taşıyan çok boyutlu bir psikososyal süreç olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, iklim değişikliği anksiyetesi, psikososyal etkiler.

Anxiety in the Age of Climate Change: The Conceptual and Psychosocial Dimensions of Climate Anxiety

Abstract

Climate change anxiety is a contemporary concept that refers specifically to the cognitive, emotional, and behavioral responses triggered by climate-related anxiety, as distinct from the concept of “eco-anxiety,” which encompasses all environmental threats. In the literature, climate change anxiety is not treated as a pathological condition or a psychological disorder, but is defined as a normal response to an existential threat. It has been reported that in the future, women, young people, and children, in particular, will be more vulnerable to the negative effects of climate change. Furthermore, it is believed that perceived personal experiences influence climate change anxiety. Climate change anxiety is known to directly influence psychosocial processes—such as ecological grief, solastalgia, and a sense of identity threat—in individuals who are exposed to climate risks in their geographic region or whose livelihoods are affected by the adverse impacts of climate change. Even among individuals who have not experienced climate change firsthand, climate change anxiety can arise due to the frequency of media exposure to news stories, the content of those stories, and societal norms. This anxiety is not solely dependent on an individual’s level of worry; it must be assessed in conjunction with their psychosocial coping resources. Climate anxiety, when accompanied by constructive, hope- and meaning-oriented coping strategies, supports pro-environmental behavior and participation in climate action. This paper examines climate anxiety in terms of its conceptual characteristics, associated psychosocial factors, at-risk groups, potential negative consequences, and coping mechanisms. In conclusion, climate anxiety can be viewed not only as a psychological risk but also as a multidimensional psychosocial process that has the potential to foster climate action when considered in the context of appropriate coping resources and social support.

Keywords: Climate change, climate change anxiety, psychosocial effects.

Makale ID= 52

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4064-0371

ORCID ID: 0000-0001-5406-7786

İlişki Sürdürme Stratejileri Psikoeğitim Programının İlişki Sürdürme Davranışları ve Romantik İlişki Doyumuna Etkisi: Bir Pilot Çalışma

Samiye Ogan¹

Prof. Dr. Fatma Selda Öz Soysal²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Özet

Bu çalışmada, ilişki sürdürme stratejilerine yönelik geliştirilen psikoeğitim programının bireylerin ilişki sürdürme davranışları ve romantik ilişki doyumu üzerindeki etkisinin pilot bir çalışma ile incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kapsamında yürütülmüştür. Çalışma grubunu deney grubunda 15 (8 kadın-7 erkek) ve kontrol grubunda 15 (9 kadın-6 erkek) olmak üzere toplam 30 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Deney grubuna psikoeğitim programı uygulanırken kontrol grubu herhangi bir müdahale uygulanmamıştır. Veriler, İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği ve Romantik İlişkilerde Doyum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler 2 (grup: deney-kontrol) $\times$ 2 (zaman: ön test-son test) karışık desenli varyans analizi ile analiz edilmiştir. Bulgular, İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği açısından zaman ve grup etkileşiminin anlamlı olduğunu göstermiştir ($F(1,28)=37.688$, $p<.001$, $\eta^2=.574$). Deney grubunun ilişki sürdürme puanlarının ön testte 125.67 iken son testte 137.60'a yükseldiği, kontrol grubunda ise daha sınırlı bir değişim olduğu belirlenmiştir. İlişki sürdürme davranışlarının alt boyutları incelendiğinde; pozitiflik, açıklık, güvence, sosyal ağlar ve görev paylaşımı boyutlarının tümünde grup $\times$ zaman etkileşiminin anlamlı olduğu bulunmuştur (sırasıyla $F(1,28)=33.59$, $p<.001$, $\eta^2p=.545$; $F(1,28)=31.57$, $p<.001$, $\eta^2p=.530$; $F(1,28)=15.54$, $p<.001$, $\eta^2p=.357$; $F(1,28)=12.02$, $p=.002$, $\eta^2p=.300$; $F(1,28)=13.02$, $p=.001$, $\eta^2p=.317$). Bu bulgular, psikoeğitim programının ilişki sürdürme davranışlarını geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Romantik ilişki doyumu açısından da benzer şekilde zaman $\times$ grup etkileşimi anlamlı bulunmuştur ($F(1,28)=18.97$, $p<.001$, $\eta^2=.404$). Deney grubunun romantik ilişki doyumu puanlarının ön testte 42.60'tan son testte 46.80'e yükseldiği, kontrol grubunda ise sınırlı bir artış gözlemlendiği belirlenmiştir. Ayrıca zamanın temel etkisi anlamlı bulunurken, grup temel etkisinin anlamlı olmadığı saptanmıştır. Elde edilen bulgular, ilişki sürdürme stratejileri psikoeğitim programının hem ilişki sürdürme davranışları hem de romantik ilişki doyumu üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Pilot çalışma sonuçları, programın uygulanabilir ve etkili olduğunu ortaya koymakta olup, daha geniş örneklemle desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlişki sürdürme stratejileri, pilot çalışma, psikoeğitim, romantik ilişki doyumu.

The Effect of the Relationship Maintenance Strategies Psychoeducation Program on Relationship Maintenance Behaviors and Romantic Relationship Satisfaction: A Pilot Study

Abstract

The aim of this study is to examine, through a pilot study, the effect of a psychoeducation program designed for relationship maintenance strategies on individuals' relationship maintenance behaviors and romantic relationship satisfaction. The research was conducted using a quasi-experimental design with pre-test and post-test control groups. The study group consisted of a total of 30 university students: 15 in the experimental group (8 women, 7 men) and 15 in the control group (9 women, 6 men). While the psychoeducation program was administered to the experimental group, the control group received no intervention. Data were collected using the Relationship Maintenance Strategies Scale and the Satisfaction in Romantic Relationships Scale. The obtained data were analyzed using a 2 (group: experimental vs. control) $\times$ 2 (time: pre-test vs. post-test) mixed-design analysis of variance. The findings revealed a significant time-by-group interaction regarding the Relationship Maintenance Strategies Scale ($F(1,28)=37.688, p<.001, \eta^2=.574$). It was determined that the experimental group's relationship maintenance scores increased from 125.67 at pre-test to 137.60 at post-test, whereas the control group showed more limited change. When the sub-dimensions of relationship maintenance behaviors were examined; Significant group $\times$ time interactions were found for all dimensions—positivity, openness, assurances, social networks, and sharing tasks (respectively, $F(1,28)=33.59, p<.001, \eta^2p=.545$; $F(1,28)=31.57, p<.001, \eta^2p=.530$; $F(1,28)=15.54, p<.001, \eta^2p=.357$; $F(1,28)=12.02, p=.002, \eta^2p=.300$; $F(1,28)=13.02, p=.001, \eta^2p=.317$). These findings demonstrate that the psychoeducation program is effective in enhancing relationship maintenance behaviors. Similarly, a significant time $\times$ group interaction was found regarding romantic relationship satisfaction ($F(1,28)=18.97, p<.001, \eta^2=.404$). It was determined that romantic relationship satisfaction scores in the experimental group increased from 42.60 at pre-test to 46.80 at post-test, whereas only a limited increase was observed in the control group. Furthermore, while the main effect of time was significant, the main effect of group was not. The findings indicate that the relationship maintenance strategies psychoeducation program is effective on both relationship maintenance behaviors and romantic relationship satisfaction. The results of the pilot study demonstrate that the program is feasible and effective; it is recommended that the study be replicated with larger samples.

Keywords: Pilot study, psychoeducation, relationship maintenance strategies, romantic relationship satisfaction.

Makale ID= 54

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8230-810X

İşyerinde Kariyer Klostrofobisi ve Yetenek Mobilizasyonunun Çalışanlar Üzerine Etkileri

Dr. Cihan Kara¹

¹Karabük Üniversitesi

Özet

Organizasyonlarda küreselleşme ve yeniden yapılanma süreçleri, modern şirketleri daha esnek ve yatay hiyerarşik yapılara geçmeye yöneltmektedir. Bununla birlikte dikey kademelerin azalması, yüksek potansiyelli çalışanların kariyerlerinde ilerlemelerini kısıtlayarak kariyer klostrofobisi olarak adlandırılan yeni nesil bir psikolojik sendromu ortaya çıkarmıştır. Kariyer klostrofobisi, çalışanın mevcut organizasyonunda veya pozisyonunda geleceğe yönelik dikey bir büyüme, yükselme ve gelişim alanı kalmadığını idrak ettiğinde kendi içinde yaşadığı psikolojik baskı, hareket alanı kısıtlanmış, sıkışmışlık ve mesleki boğulma algısıdır. Özellikle yöneticilerin yetenekli iş gücünü kendi ekiplerinde tutma eğilimi göstermesiyle, çalışanların kariyer gelişimi için gerekli fırsatlara erişimini kısıtlamaktadır. Yetenek mobilizasyonu, çalışanların sahip oldukları bilgi, beceri ve yetkinliklerin işyeri ortamında etkin bir şekilde harekete geçirilmesi ve kullanılmasını ifade eder. Bu kavram, çalışanların potansiyellerinin tam anlamıyla değerlendirilmesi ve iş süreçlerine entegre edilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Yeteneklerin tutulması diğer adıyla yetenek istifçiliği ise yöneticiler; çalışanların yeteneklerini dışa vuran sinyalleri bastırmak, büyük projelere veya eğitimlere erişimi sınırlamak ve çalışanları iç pozisyonlara başvurmalarını engellemek ve caydırmak için çeşitli uygulamalara başvurmakta ve bu uygulamalar da kariyer klostrofobisinin en temel sebepleri arasında yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, modern iş dünyasında sessizce ve derinden yayılan kariyer klostrofobisi olgusunu ve bunun çalışanların örgütsel tutumları üzerindeki etkilerini araştırmaya yönelik yapılmıştır. Çalışma yerli ve yabancı örgütsel davranış yazını incelenerek literatür tarama yöntemi ile yapılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre kariyer klostrofobisinde yönetsel engellerin ve yetenek istifçiliğinin çalışanların psikolojik iyi oluşunu ve motivasyonunu olumsuz etkilediğini, bunun da performans kaybı ve iş tatminsizliğiyle sonuçlandığını göstermektedir. Buna karşılık, yetenek mobilizasyonunun etkin şekilde sağlanması, hem bireysel hem de kurumsal düzeyde verimliliği artırmakta, çalışanların potansiyellerini gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadır. Yetenek mobilizasyonunun önündeki engellerin kaldırılması ve kariyer klostrofobisinin azaltılması için şeffaflık, yönetsel destek, güvenli başvuru ortamı ve kurumsal kültürde dönüşüm gerekliliği öne çıkmaktadır. Liderlik ve insan kaynakları yönetiminin stratejik ve yenilikçi yaklaşımlar benimsemesi, bu süreçlerin başarısı açısından kritik önemdedir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer klostrofobisi, örgütsel davranış, yetenek mobilizasyonu, yetenek tutulması.

The Effects of Workplace Career Claustrophobia and Talent Mobilization on Employees

Abstract

Globalization and restructuring processes within organizations are driving modern companies to adopt more flexible and horizontal hierarchical structures. However, the reduction in vertical layers has limited career advancement opportunities for high-potential employees, giving rise to a new psychological syndrome known as "career claustrophobia." Career claustrophobia is the psychological pressure, sense of confinement, and perception of professional suffocation experienced by an employee upon realizing that there is no room for future vertical growth, promotion, or development within their current organization or position. In particular, the tendency of managers to retain talented personnel within their own teams restricts employees' access to necessary career development opportunities. Talent mobilization refers to the effective activation and utilization of employees' knowledge, skills, and competencies within the workplace. This concept is critical for fully leveraging employees' potential and integrating it into business processes. Regarding talent retention—or, conversely, "talent hoarding"—managers often employ various tactics to suppress signals of employees' talents, limit access to major projects or training, and discourage or prevent employees from applying for internal positions; these practices are among the primary causes of career claustrophobia. This study aims to investigate the phenomenon of career claustrophobia—which is spreading quietly yet profoundly throughout the modern business world—and its impact on employees' organizational attitudes. This study was conducted using a literature review method, examining both domestic and international research on organizational behavior. The findings indicate that managerial barriers and talent hoarding associated with "career claustrophobia" negatively affect employees' psychological well-being and motivation, resulting in performance loss and job dissatisfaction. Conversely, the effective mobilization of talent enhances productivity at both individual and organizational levels, enabling employees to realize their potential. Addressing career claustrophobia and removing barriers to talent mobilization require transparency, managerial support, a safe environment for internal applications, and a transformation of organizational culture. The adoption of strategic and innovative approaches by leadership and human resources management is critical to the success of these processes.

Keywords: Career claustrophobia, organizational behavior, talent mobilization, talent retention.

Makale ID= 55

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8230-810X

İşyerinde Nomofobi ve Örgütsel Yansımaları

Dr. Cihan Kara¹

¹Karabük Üniversitesi

Özet

Dijital dönüşüm ve mobil teknolojilerin iş süreçlerine derinlemesine entegrasyonu organizasyonlarda mekânsal ve zamansal sınırları ortadan kaldırarak esnekliği artırmış ancak çalışan psikolojisinde daha önce karşılaşılmayan yeni teknolojik bağımlılıkları ve sendromları beraberinde getirmiştir. Bu sendromların en günceli olan "nomofobi" (No-Mobile-Phone Phobia), bireyin akıllı telefonundan veya dijital iletişim ağlarından uzak kaldığında yaşadığı öznel ayrılık anksiyetesi ve huzursuzluk durumunu ifade etmektedir. Bu kavram, yalnızca bireysel bir rahatsızlık olmanın ötesinde, örgütsel davranışın karmaşık yapısında teknolojik bağımlılıkların işyeri dinamikleriyle kesiştiği daha derin bir konuyu yansıtmaktadır. Çağımızın aşırı bağlantı sebebiyle yaygın olarak görülen nomofobi, Organizasyonlarda sıkça görülmekte, iş tatmini ve çalışan performansı gibi temel işyeri çıktıları üzerinde potansiyel etkiler yaratmaktadır. Örgütsel bağlılık, çalışanların örgütlerine olan psikolojik bağlılıklarını yansıtan çok boyutlu bir yapı olarak duygusal, devam ve normatif bağlılık olmak üzere üç boyutuyla çalışanların nomofobiye karşı direnç geliştirmelerinde veya bu olgunun etkilerinin artmasında belirleyici bir rol oynayabilmektedir. Bu çalışmanın amacı günümüz örgütlerinde giderek artan ve sorun haline gelen nomofobi kavramını ve örgütsel yansımalarını belirlemeye yönelik, literatür tarama yöntemiyle yapılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre Nomofobi, çalışanların mobil cihazlarından ayrı kalma korkusu olarak tanımlanmakta ve iş tatmini, performans, üretkenlik, iletişim, takım çalışması ve iş-yaşam dengesi gibi kritik alanlarda çeşitli olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Araştırmada, nomofobinin yaygınlığının dijital bağımlılıkla ilişkili olduğu, örgütsel bağlılık, etik iklim ve destekleyici liderlik gibi faktörlerin ise bu olumsuz etkileri azaltmada önemli rol oynadığı belirtilmektedir. Ayrıca literatürde konu ile ilgili yeterli çalışma olmaması sebebiyle bunda sonra yapılacak araştırmalarda, nomofobinin farklı boyutlarıyla ele alınarak örgütsel etkileri ve müdahale stratejilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital bağımlılık, nomofobi, örgütsel bağlılık, örgütsel davranış.

Nomophobia in the Workplace and Its Organizational Implications

Abstract

The deep integration of digital transformation and mobile technologies into business processes has enhanced organizational flexibility by eliminating spatial and temporal boundaries; however, it has also introduced previously unseen forms of technological dependency and psychological syndromes among employees. "Nomophobia" (No-Mobile-Phone Phobia) the most recent of these syndromes refers to the subjective separation anxiety and unease an individual experiences when cut off from their smartphone or digital communication networks. Beyond being merely an individual ailment, this concept reflects a deeper issue within the complex landscape of organizational behavior, where technological dependencies intersect with workplace dynamics. Driven by the hyper-connectivity of the modern era, nomophobia is increasingly prevalent in organizations and exerts potential influence on key workplace outcomes such as job satisfaction and employee performance. Organizational commitment a multidimensional construct comprising affective, continuance, and normative dimensions plays a pivotal role in determining whether employees develop resilience against nomophobia or experience an exacerbation of its effects. This study employs a literature review methodology to examine the concept of nomophobia an increasingly significant issue in contemporary organizations and its organizational implications. The findings indicate that nomophobia, defined as the fear of being separated from mobile devices, can lead to various adverse consequences in critical areas such as job satisfaction, performance, productivity, communication, teamwork, and work-life balance. The study indicates that the prevalence of nomophobia is associated with digital addiction, while factors such as organizational commitment, ethical climate, and supportive leadership play a significant role in mitigating these negative effects. Furthermore, given the lack of sufficient existing literature on the subject, it is recommended that future research address the various dimensions of nomophobia and focus on examining its organizational impacts and developing intervention strategies.

14

Keywords: Digital addiction, organizational behavior, organizational commitment, nomophobia.

Makale ID= 63

Sözlü Sunum

ORCID: 0009-0000-2532-486X

Kant'ın Transandantal Yanılsama Kavramı ve Yapay Zekâ

Sümeyye Aslan¹

¹Ibn Haldun Üniversitesi

Özet

Yapay zekâ sistemlerine tarafsızlık, eksiksiz bilgi ve insandan bağımsız bir akıl atfedilmesi, bilgi eksikliğinden doğan ve doğru bilgilendirmeye giderilebilecek bir yanılgı olarak görülebilir. Bu bildirinin amacı, söz konusu atıfların yanılgıdan farklı bir yapıya sahip olup olmadığını Kant'ın Saf Aklın Eleştirisi'nde geliştirdiği transandantal yanılsama kavramı aracılığıyla incelemektir. Çalışma kavramsal çözümleme yöntemine dayanır. Önce Kant'ın ayrımı ortaya konur: Mantıksal yanılsama dikkatle giderilir, transandantal yanılsama ise aklın koşulsuz olana yönelen kendi talebinden doğar ve geçersizliği gösterildikten sonra da sürer. Ufukta daha büyük görünen ay, nedenini bilen gökbilimciye de büyük görünmeye devam eder. Ardından idelerin düzenleyici ve kurucu kullanımı arasındaki ayrım yapay zekâya ilişkin üç atfa uygulanır. Çözümleme şu bulguya ulaşır: Tam tarafsızlık, verinin gerçekliği eksiksiz temsil etmesi ve öznesiz akıl, araştırmaya yön veren düzenleyici ideler olarak meşrudur, yanılsama, bu idelerin mevcut sistemlerin sahip olduğu özellikler olarak, yani kurucu biçimde kullanılmasıyla ortaya çıkar. Bu nedenle yanılsama daha çok bilgiyle ortadan kalkmaz. Bu noktada eleştirinin yapabileceği, yanılsamayı yok etmek değil, onun aldatmasını önlemektir. Bu bulgunun sınırı da tartışılır: Kant yanılsamayı aklın doğasına bağlarken, yapay zekâya ilişkin yanılsamalar aynı zamanda toplumsal olarak üretilir; "transandantal" nitelemesinin bu boyutu doğallaştırma riski değerlendirilir. Sonuç olarak bildiri, yapay zekâ eleştirisinin bir kez yapılıp biten bir aydınlatma değil, süreklilik isteyen bir eleştiri pratiği olduğunu savunur.

Anahtar Kelimeler: Düzenleyici ide, eleştiri, Kant, transandantal yanılsama, yapay zekâ.

Kant's Concept of Transcendental Illusion and Artificial Intelligence

Abstract

The attribution of neutrality, complete knowledge and a reason independent of human beings to artificial intelligence systems may be regarded as an error that arises from lack of information and can be removed by providing accurate information. This paper examines whether these attributions have a structure different from error, drawing on the concept of transcendental illusion developed by Kant in the Critique of Pure Reason. The study uses conceptual analysis. It first sets out Kant's distinction: logical illusion is removed by attention, whereas transcendental illusion arises from reason's own demand for the unconditioned and persists even after its invalidity has been shown; the moon that appears larger at the horizon continues to appear so to the astronomer who knows the cause. The distinction between the regulative and the constitutive use of ideas is then applied to three attributions concerning artificial intelligence. The analysis finds that complete neutrality, the exhaustive representation of reality by data, and reason without a subject are legitimate as regulative ideas that guide inquiry; the illusion arises when these ideas are used constitutively, that is, as properties that existing systems actually possess. The illusion therefore does not disappear through better engineering or more information alone; what critique can do is not to abolish the illusion but to prevent it from deceiving. The limit of this finding is also discussed: Kant grounds illusion in the nature of reason, whereas illusions concerning artificial intelligence are also socially produced; the risk that the label "transcendental" naturalises this dimension is assessed. The paper concludes that the critique of artificial intelligence is not a one-time act of enlightenment but a practice of critique that must be sustained.

Keywords: Artificial intelligence, Kant, regulative idea, transcendental illusion, critique.

Makale ID= 64

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7088-1507

**Kayıt Dışında Kalanlar: Türkiye'nin Geri Dönüşüm Ekonomisinde
Enformel Emek**

Dr. Öğr. Üyesi Umut Kuruüzüm¹

¹İstanbul Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Ekonomi Bölümü

Özet

Çin'in 2018'de plastik atık ithalatını yasaklamasının ardından Türkiye, Avrupa plastik atıkları için önemli bir varış noktasına, Adana ise başlıca geri dönüşüm merkezlerinden birine dönüştü. Kentte sektörde kayıtlı firma sayısı 2005'te 23 iken 2022'de 315'e yükseldi. Bu çalışma, söz konusu genişlemenin sahada nasıl örgütlendiğini ve onu formelleştirme çabalarının neden sonuçsuz kaldığını sorgulamaktadır. Çalışma, 2023 yılında Adana'da geri dönüşüm zincirinin farklı aktörleriyle yapılan yaklaşık 100 görüşme ve anket ile bir atık toplayıcı mahallesinde yürütülen dört aylık etnografik araştırmaya dayanmaktadır. Geri dönüşüme iktisadi antropoloji perspektifinden yaklaşan çalışma iki temel argüman ileri sürmektedir. Birincisi, enformellik formal bir sanayinin yanında duran artık bir sektör değil, bu sanayinin büyümesinin koşuludur. Atık, mahallelerdeki depolardan geçer. Bu depolarda işçiler arasındaki akrabalık, göç ve 'kardeşlik' bağları toplama, ayrıştırma ve karşılıklı dayanışmayı örgütler. Atık daha sonra kırılıp eritilerek granüle dönüştürülür. Standardizasyonun her aşaması heterojen emeği tek tip bir metaya dönüştürür ve onu üreten ilişkileri silikleştirir. Bu da üreticilerin enformel tedarik zincirlerine dayanırken bu zincirleri inkâr edebilmesini mümkün kılar. İkincisi, formelleşme politikası belirli bir işçi modeline dayanır: kayıt altına alınabilen ve özerk bir iktisadi birim olarak ele alınabilen yetişkin birey. 2022 tarihli atık toplayıcılara ilişkin genelge, toplayıcıları tek tek ve yalnızca 18 yaşından itibaren kayıt altına almaktadır. Oysa Adana'da emeği örgütleyen birim depodur. Depo; barınma, fiyatlar ve borçların akrabalar ve birlikte göç edenler arasında, çocuklar da dahil olmak üzere paylaşıldığı kolektif bir düzenlemedir. Örneklemdeki toplayıcıların beşte birinden fazlası 18 yaşın altındadır. Dolayısıyla formelleşme, sahadaki emek örgütlenmesiyle örtüşmeyen bir işçi modelini esas alırken ticareti ayakta tutan kolektif biçimleri hukukun dışında bırakmaktadır. Sonuç, dışlanmanın sürmesidir. Geri dönüşümde adil bir dönüşüm, emek örgütlenmesinin birimi olarak bireysel toplayıcıyı değil, depoyu tanımayı gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Atık emeği, değer zincirleri, enformellik, formelleşme, iktisadi antropoloji.

Sorted Out: Informal Labour in Türkiye's Recycling Economy

Abstract

Since China's 2018 ban on plastic waste imports, Türkiye has become a major destination for European plastic waste, and Adana one of its principal recycling hubs, where registered firms rose from 23 in 2005 to 315 in 2022. This paper asks how this expansion is organised on the ground and why efforts to formalise it have stalled. It draws on around 100 interviews and surveys conducted in Adana in 2023 with actors across the recycling chain, and four months of ethnographic research in a waste pickers' neighbourhood. Approaching recycling through economic anthropology, I make two arguments. First, informality is not a residual sector beside a formal industry but the condition of its growth. Waste passes through neighbourhood warehouses (depos), where kinship, migration and "brotherhood" ties among Turkish, Kurdish and Syrian workers organise collection, sorting and mutual support, before being crushed and melted into granules. Each stage of standardisation turns heterogeneous labour into a uniform commodity and erases the relations that produced it, allowing manufacturers to rely on informal supply chains while disavowing them. Second, formalisation policy rests on a particular model of the worker: an adult individual who can be registered and treated as an autonomous economic unit. The 2022 Waste Collectors Circular registers collectors one by one, and only from the age of 18. Yet in Adana work is organised by the depo, a collective arrangement in which shelter, prices and debts are shared among kin and co-migrants, including children: more than a fifth of the collectors sampled were minors. Formalisation thus addresses a worker who barely exists on the ground, leaving the collective forms that sustain the trade outside the law. The result is continued exclusion. A just transition in recycling requires recognising the depo, not the individual collector, as the unit of labour organisation.

Keywords: Economic anthropology, formalisation, informality, value chains, waste labour.

Makale ID= 51

Sözlü Sunum

ORCID: 0000-0002-4310-3523

**Küreselleşme Sürecinde Devletin Dönüşümü ve Ulus Ötesi Güçler:
Rekabetçi Devlet, Ulus Ötesi Devlet ve Ulus Ötesi Sınıf
Kavramsallaştırmaları**

Arş. Gör. Leman Sinem Topcuoğlu¹

¹Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Bölümü

Özet

Küreselleşme süreci, ulus-devlet yapısının niteliği ve işlevi üzerine yürütülen teorik tartışmaları derinleştirmiştir. Bu çalışma; küresel sermaye hareketlerinin artışı ve üretim ilişkilerinin dönüşümü bağlamında devletin geçirdiği yapısal kabuk değişimini ile bu süreçte ortaya çıkan ulus ötesi güç odaklarını analitik bir çerçevede ele almaktadır. Çalışmanın ilk aşamasında, Philip Cerny ve Joachim Hirsch'ün yaklaşımlarından hareketle, ulus-devletten ve Sanayi Refah Devletinden "Rekabetçi Devlete" (Competition State) geçiş süreçleri incelenmektedir. Bu dönüşüm; kamu politikalarının piyasalaştırılmasını, siyasetin gayri resmî müzakere ağlarına kayarak özelleşmesini (privatization of politics) ve geleneksel temsil mekanizmalarının aşınmasıyla beliren meşruiyet krizini beraberinde getirmektedir. İkinci aşamada, devlet merkezli yaklaşımlara eleştirel bir alternatif sunan Neo-Gramsci'ci perspektif ve William I. Robinson'ın "Ulus ötesi Devlet" (Transnational State) tezi tahlil edilmektedir. Bu eksenle, ulus-devletlerin bağımsız yapılar olmaktan çıkarak ulusötesi regülasyon mekanizmalarına eklemlendiği ve küresel sermaye birikim rejiminin icra organları hâline geldiği öne sürülmektedir. Çalışmanın son bölümünde ise sermayenin ulusötesileşmesinin toplumsal sınıflar üzerindeki etkisi; Leslie Sklair, Kees van der Pijl, Bastiaan van Apeldoorn ve Robert Cox'un "Ulus ötesi Kapitalist/İş Sınıfı" (Transnational Capitalist Class) kavramsallaştırmaları üzerinden tartışılmaktadır. Örgütsel forumlar ve elit sosyalleşmesi aracılığıyla ortak bir sınıfsal bilinç geliştiren bu aktörlerin; ekonomik, politik ve kültürel alanlardaki hegemonyası değerlendirilmektedir. Sonuç olarak çalışma, küreselleşmenin devleti ortadan kaldırmadığını; aksine onu ulus ötesi sermayenin ve küresel yönetim ağlarının ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yapılandırıldığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, neo-Gramscilik, rekabetçi devlet, ulusötesi devlet, ulusötesi kapitalist sınıf.

Transformation of the State and Transnational Forces in the Process of Globalization: Conceptualizations of the Competition State, Transnational State, and Transnational Class

Abstract

The process of globalization has deepened the theoretical debates regarding the nature and function of the nation-state structure. Within the context of the increase in global capital flows and the transformation of production relations, this study analytically examines the structural metamorphosis undergone by the state, as well as the transnational centers of power that have emerged during this process. In the first stage of the study, based on the approaches of Philip Cerny and Joachim Hirsch, the transition processes from the nation-state and the Industrial Welfare State to the "Competition State" are examined. This transformation brings along the marketization of public policies, the privatization of politics as political decision-making shifts toward informal negotiation networks, and a legitimacy crisis arising from the erosion of traditional mechanisms of representation. In the second stage, the Neo-Gramscian perspective, which offers a critical alternative to state-centric approaches, and William I. Robinson's thesis of the "Transnational State" are analyzed. Along this axis, it is argued that nation-states, rather than being independent entities, have become articulated into transnational regulatory structures and transformed into executive apparatuses of the global regime of capital accumulation. In the final section of the study, the impact of the transnationalization of capital on social classes is discussed through the conceptualizations of the "Transnational Capitalist/Business Class" by Leslie Sklair, Kees van der Pijl, Bastiaan van Apeldoorn, and Robert Cox. The hegemony of these actors—who develop a common class consciousness through organizational forums and elite socialization—is evaluated across economic, political, and cultural spheres. In conclusion, the study reveals that globalization has not eliminated the state; rather, it has restructured it in line with the needs of transnational capital and global governance networks.

Keywords: Competition state, globalization, Neo-Gramscianism, transnational capitalist class, transnational state.

Makale ID= 67

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0001-9411-0491

Platon'da Ölüm ve Yaşamın Diyalektiği

Aleyna Kaya¹

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Özet

Platon'un felsefesinde ölüm, yalnızca biyolojik yaşamın sona ermesi olarak değil, bireyin kendisi ve yaşam biçimi üzerine düşünmesini sağlayan temel bir felsefi sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma, Platon'un ölüm ve yaşama dair düşüncelerini birbirini dışlayan zıtlıklar olarak değil, her birinin diğerinin anlamını aydınlattığı diyalektik bir ilişki çerçevesinde ele almaktadır. Burada "diyalektik" terimi, Platon tarafından ölüm ve yaşama dair sistematik bir biçimde ortaya konmuş bir kuramı değil, aksine onun diyaloglarındaki düşünsel hareketi açıklığa kavuşturmak için kullanılan yorumlayıcı bir çerçeveyi ifade eder. Çalışmanın temel tezi, Platon'un düşüncesinde ölüm kavramının yaşamın bir olumsuzlaması değil, aksine doğru bir yaşam sürme sorusunu gündeme getiren kurucu bir unsur olduğu yönündedir. Bu bağlamda, özellikle Sokrates'in Savunması, Kriton ve Phaidon diyalogları üzerinden, Sokrates'in ölüme yönelik tutumu ile felsefi yaşam arasındaki ilişki incelenmektedir. Sokrates'in Savunması'nda, ölüme dair kesin bir bilginin yokluğunda ölüm korkusunun sorgulanması bu korkunun yerini doğru yaşam biçiminin nasıl olması gerektiği sorusuna bırakmasını sağlarken; Kriton'da Sokrates'in yaşamını sürdürmekten ziyade adil ve iyi yaşama ilkesini öncelemesi, yaşamın salt biyolojik bir varoluşun devamından farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu ilişkinin en açık şekilde tezahür ettiği eser olan Phaidon'da, melete thanatou (ölüme hazırlık veya ölme pratiği), felsefi yaşamın temel pratiklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, ölüm üzerine düşünmek, insanı hayattan uzaklaştıran bir yaklaşım değil; aksine, ruhun yönelimi, erdemi ve iyi yaşam üzerine düşünmeye davet eden felsefi bir fırsatı temsil eder. Dolayısıyla, Platon'da ölüm, yaşamın zıttı değil, anlamını ve değerini ortaya koyan bir sınır olarak kabul edilmektedir. Buna karşılık, felsefi yaşam biçimi, kişinin ölümle nasıl yüzleştiğini belirlemektedir. Çalışma, bu karşılıklı hareket üzerinden Platon'un düşüncesinde ölüm ve yaşam arasındaki ilişkinin etik ve felsefi boyutlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diyalektik, erdem, felsefi yaşam, melete thanatou, ölüm, Platon, yaşam.

Makale ID= 59

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0008-2157-216X

**Seküler ve Dinsel Arasında Müslüman Toplum (Tekirdağ-Süleymanpaşa
Örneği)**

Ebru Murat Selim¹

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

Özet

Modernleşme ve sekülerleşme ile birlikte dinin hem birey için hem de toplum için ifade ettiği anlamlarda değişimler yaşanmaya başlamıştır. Peşi sıra konu ile alakalı temel bir tartışma cereyan etmiştir. Nitekim, bazı düşünürler tarafından sekülerleşme ile birlikte dinin toplum üzerindeki etkisinin zamanla ortadan yok olacağı savunulmuştur. Ardından dinin etkisinin zamanla azalsa da tamamen ortadan kalkmayacağını söyleyen düşünürler ortaya çıkmıştır. Günümüz Türkiye'sinde de sekülerleşmenin etkileri görülmeye başlamıştır. Bireylerin, kendilerini her ne kadar Müslüman olarak tanımlasalar da sosyal hayatın farklı alanlarında dini referanslardan uzak tutum ve pratikler benimsedikleri görülmektedir. Araştırma, sekülerleşme olgusunu tarihsel serüveni içerisinde, kavramsal çerçevesi ve modernleşme süreciyle ilişkisi bağlamında incelemiştir. Dinin gerek bireysel gerekse toplumsal açıdan geçirdiği değişimleri araştırmaktadır. Bu teorik çerçeveyi takiben bu çalışmanın amacı, kendisini Müslüman olarak tanımlayan bireylerin dini inanç, ibadet pratikleri, bilgi edinme süreçleri, dini duygu ve tecrübeleri ve dinin günlük hayatlarına etkileri hususunda nasıl bir değişimin gerçekleştiğini saha araştırması yoluyla ortaya koymaktır. Araştırmanın kapsamını Tekirdağ'ın Süleymanpaşa ilçesinde yaşayan ve kendisini Müslüman olarak nitelendiren bireyler oluşturmaktadır. Yapılan bu çalışmanın 25 kişi ile gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu araştırmada toplumsal ve bireysel sekülerleşmenin süreçlerini anlamak amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama için ise yarı yapılandırılmış görüşme formu uygun görülmüştür. Elde edilecek veriler ise tematik analiz ve söylem analizi ile çözümlenecektir. Araştırmanın sonunda elde edilecek bulgularla, bireylerin dini kimliklerini korurken bir yandan da seküler yaşam tarzıyla nasıl bir ilişki içinde olduklarının ortaya konulması beklenmektedir. Ulaşılabilecek sonuçların, dinin günlük hayat üzerindeki etkisinin hangi açılardan değiştiğini ve bireylerin dinle kurmuş oldukları ilişkinin yeniden nasıl biçimlendiğini anlamayı kolaylaştırması hedeflenmektedir. Ayrıca konunun daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine olanak sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dinsel, kimlik, modernleşme, sekülerleşme.

Makale ID= 50

Sözlü Sunum

ORCID: 0009-0007-4518-5466

**Sigorta Ettirenin Zararı Önleme, Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını
Koruma Yükümlülüğü**

Ufuk Şimşek¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi

Özet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesi, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin yüksek olduğu hâllerde sigorta ettirene zararı önleme, azaltma ve sigortacının rücu haklarını koruma amacıyla makul önlemler alma yükümlülüğü yüklemektedir. Bu yükümlülük, sigorta sözleşmesinin tarafları arasındaki menfaat dengesini koruyan mekanizma olup sigorta ettirenin gerçekleşmiş veya gerçekleşmesi kuvvetle muhtemel zarar karşısında aktif ve özenli davranmasını gerektirmektedir. Bu bildirinin amacı, anılan yükümlülüğün kapsamını, uygulanma zamanını ve hukuki niteliğini ortaya koymak; sigortacının talimatlarının etkisini, yükümlülüğün ihlalinin sonuçlarını ve tazminattan indirim ölçütlerini değerlendirmektir. Çalışmada zararın önlenmesi veya azaltılması ile sigortacının rücu haklarının korunması amacıyla yapılan makul giderlerin, sigorta tazminatından bağımsız olarak talep edilebilmesinin koşulları ele alınmaktadır. Bu giderlere ilişkin sigortacının avans ödeme yükümlülüğünün hukuki niteliği, koşulları, miktarı, şekli ve muacceliyeti inceleme kapsamındadır. Araştırmada normatif hukuk yöntemi benimsenmiş; TTK m. 1448'in lafzı ve amacı, ilgili kanun hükümleriyle birlikte sistematik yorumlanmış, Türk hukuk öğretisindeki görüşler ile Yargıtay ve bölge adliye mahkemesi kararları incelenmiştir. Bu yöntem çerçevesinde dürüstlük kuralı, illiyet bağı, ölçülülük ve halefiyet ilkelerinin yükümlülüğün uygulanmasına etkisi değerlendirilmiş; rizikonun gerçekleşmesi ile zararın artması arasındaki ayrım üzerinde durulmuştur. İnceleme sonucunda, yükümlülüğün ihlalinin otomatik tazminat indirimi doğurmadığı; ihlal, kusur ve sigortacı aleyhine ortaya çıkan sonuç arasındaki ilişkinin araştırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca makul giderlerin karşılanması ve avansın sağlanmasının, sigorta ettirenden beklenen koruyucu davranışların gerçekleştirilmesini desteklediği belirlenmiştir. Böylece bildiride, TTK m. 1448'in taraflara yüklediği karşılıklı sorumluluklar açıklanarak uygulamada karşılaşılan güncel ve çeşitli uyuşmazlıkların çözümüne yönelik değerlendirme ölçütleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sigorta ettirenin yükümlülükleri, sigorta tazminatı, Türk Ticaret Kanunu.

Makale ID= 62

Sözlü Sunum

ORCID: 0000-0000-0000-0000

Sovyet Ermenistan'ından Azerbaycanlıların Göçü ve Entegrasyonu

Ehtimad Budagov¹

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Çalışmada Çarlık Rusya'sının işgal hareketleri neticesinde Ermenilerin, Revan Hanlığına yapmış oldukları göçler ve Sovyetler Birliği döneminde burada yaşayan Azerbaycanlılara yaptıkları zulümlerin sebep ve sonuç ilişkilerine yer verilecektir. Göç eden insanların yeni gittiği yerlerde adaptasyon ve entegrasyon süreçlerine bağlı bilgiler verilecektir. Çalışmada Kafkasya bölgesinde yerleşen Revan Hanlığının idari yapısı, hanlığın yönetim şekli, siyasi ve kültürel aynı zamanda sosyal-ekonomik yapısından söz edilecektir. Ayrıca Çarlık Rusya'sının bölgeye gelişinden sonra bölgede siyasi sonuçlar hakkında da bilgi verilecektir. Revan Hanlığının siyasi durumu ve Rus, Ermeni iş birliği karşısındaki tutumu ele alınacaktır. Azerbaycan Türkeri'ne karşı yapılan kendi topraklarından sürgün edilme ve sonradan yaşanan problemler üç aşamalı olarak ele alınacaktır. Bu aşamalardan ilki 1804'den 1828 yıllarını kapsar. İkinci aşama 1828'den 1920'e olan dönemi kapsarken son aşama olan 1920'den 1991 yılları ise son aşamayı kapsamaktadır. Böylece 1991'dan Batı Azerbaycan topraklarında Müslüman Türk nüfus tamamen çıkartılması ile son bulmuştur. Bu göçlerin bölgede iktisadi, siyasi, sosyal kültürel değişiklik yapılarak günümüze kadar etkisini sürdürür. Son olarakta "Ermenistan'dan göç eden insanlara karşı Azerbaycan halkının bakışı ve tutumu nasıl olmuştur?" Sorusuna cevap aranacaktır. Göçmenlerin yerel halkla entegrasyon ve adaptasyon sağlama başarısının altındaki sebepler ve başarının sonuçları yer alacaktır. Azerbaycan'ın bünyesinde yer alan göçmenlerin entegrasyonu sırasında birtakım problemlerin oluşması ve bu problemlerin zamanla en aza indirilerek çeşitli imtiyazlar tanınması ve çeşitli meslek guruplarının oluşturulması gibi faaliyetler refah seviyesinin artırılmasını sağlamıştır. Göçmenler kendileriyle getirdiği kültürüyle yerel kültürler karışarak renkliliği dahada canlandırmıştır. Azerbaycan Türkeri'nin göç öncesinde, göç esnasında ve göç sonrası yaşadıkları süreçler güncel bilgi ve verilerle ele alınarak süreç sonlanacaktır. Böylece mezkûr konu hakkında güncel bakış açısı kazanılarak tarihi sürecin tarihsel aktarımı yeniden inşa edilerek çalışılan konu hakkettiği önemi kazanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, göç, Osmanlı, Revan Hanlığı, uyum, Çar Rusya'sı.

Migration and Integration of Azerbaijanis from Soviet Armenia

Abstract

This study examines the migration of Armenians to the Revan Khanate as a consequence of the expansionist policies and military campaigns of Tsarist Russia, as well as the causes and consequences of the oppression and displacement experienced by Azerbaijanis in the region during the Soviet period. Particular attention is given to the adaptation and integration processes of migrant populations in their new places of settlement. The research provides an overview of the administrative structure of the Revan Khanate, located in the Caucasus region, and analyzes its system of governance, political organization, cultural life, social structure, and economic conditions. Furthermore, the study explores the political transformations that occurred following the arrival of Tsarist Russia in the region. The political position of the Revan Khanate and its response to Russian-Armenian cooperation are also examined. The forced displacement of Azerbaijani Turks from their ancestral lands and the resulting challenges are analyzed within a three-stage chronological framework. The first stage covers the period from 1804 to 1828, the second extends from 1828 to 1920, and the final stage encompasses the years from 1920 to 1991. It is argued that this process culminated in the complete removal of the Muslim Turkic population from the territories referred to in Azerbaijani historiography as Western Azerbaijan by 1991. The study further investigates the political, economic, social, and cultural transformations generated by these migration processes and evaluates their long-term effects on the region. In addition, the research examines the attitudes of Azerbaijani society toward migrants arriving from Armenia. The factors contributing to the successful adaptation and integration of these migrants into local communities, as well as the outcomes of this process, are analyzed.

Keywords: Adaptation, Azerbaijan, migration, Ottoman Empire, Revan Khanate, Tsarist Russia.

Makale ID= 58

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0001-2050-9512

ORCID ID: 0000-0002-2183-1255

**T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Farklılaştırılmış Öğretim:
Öğrenci Günlüklerine Dayalı Bir Durum Çalışması**

Aysun Uğraş¹
Prof. Dr. Cevdet Kırpık²

¹Müncübe Cıngıllıoğlu Ortaokulu

²Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Özet

Bu araştırmanın amacı, 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde uygulanan farklılaştırılmış öğretim yöntemine ilişkin öğrenci görüş, deneyim ve önerilerini bütüncül bir yaklaşımla ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine göre tasarlanmıştır. Çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Kayseri il merkezindeki bir devlet okulunda öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan 22 adet 8. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler, dört haftalık uygulama süreci boyunca her dersin sonunda öğrencilere doldurtulan öğrenci günlükleri aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiş, bulgular öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine göre üst, orta ve alt başarı grupları şeklinde frekans ve yüzdelik değerlerle temalaştırılmıştır. Araştırma bulguları, farklılaştırılmış öğretim sürecinde kullanılan çok boyutlu etkinliklerin öğrencilerin bilişsel, süreçsel ve duyuşsal çıktılarını güçlü bir şekilde desteklediğini göstermiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu dersin temel kazanımlarını başarıyla edindiklerini belirtmiştir. Süreç odaklı bulgulara göre, tarihsel konuların harita üzerinde konumlandırılması, poster/afiş tasarlama gibi görsel çalışmalar, gazete yazma etkinlikleri, eşleştirme gibi eğlenceli grup oyunları ve istasyon tekniği öğrencilerin en fazla ilgi duyduğu uygulamalar olmuştur. Başarı gruplarına göre yapılan incelemede, farklılaştırılmış öğretimin üst grupta analitik düşünme, kavramsal derinleşme ve öz değerlendirme becerilerini geliştirirken; alt grupta duyuşsal motivasyon, somut öğrenme ve akran desteği yoluyla sürece katılımı artırdığı tespit edilmiştir. Duyuşsal boyut incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğu dersleri eğlenceli ve kalıcı bulduğunu ifade ederken, sınıf içi hareketlilikten kaynaklanan seslerin geleneksel sessizliğin aksine “üretken bir gürültü” ve etkileşim ortamı yarattığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, farklılaştırılmış öğretimin tarih dersini düz anlatımdan kurtararak kalıcı, üretime dayalı ve öğrenci merkezli bir yapıya kavuşturduğu görülmüştür. ³Bu çalışma, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında, Prof. Dr. Cevdet Kırpık danışmanlığında yürütülen “T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Farklılaştırılmış Öğretimle İşlenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Durum çalışması, farklılaştırılmış öğretim, öğrenci günlükleri, öğrenci görüşleri, tarih öğretimi.

Differentiated Instruction in T.C. History of Revolution and Kemalism Course: A Case Study Based on Student Journals

Abstract

The purpose of this study is to holistically reveal student opinions, experiences, and suggestions regarding the differentiated instruction method implemented in the 8th-grade T.C. Revolution History and Kemalism course. The study was designed according to the case study design, one of the qualitative research methods. The study group consists of 22 8th-grade students who voluntarily participated in the study and were enrolled in a public school in the city center of Kayseri during the 2025-2026 academic year. Data were collected through student diaries filled out by the students at the end of each lesson throughout a four-week implementation process. The obtained data were analyzed using the content analysis technique, and the findings were themed with frequency and percentage values as high, middle, and low achievement groups according to the students' readiness levels. The research findings demonstrated that the multidimensional activities used in the differentiated instruction process strongly supported the students' cognitive, procedural, and affective outcomes. The vast majority of the students stated that they successfully acquired the core learning outcomes of the course. According to the process-oriented findings, locating historical topics on a map, visual works such as poster/banner design, newspaper writing activities, fun group games such as matching, and the station technique were the practices that attracted the students' interest the most. In the analysis conducted by achievement groups, it was determined that while differentiated instruction developed analytical thinking, conceptual deepening, and self-assessment skills in the high-achievement group, it increased participation in the process in the low-achievement group through affective motivation, concrete learning, and peer support. When the affective dimension was examined, the majority of the students expressed that they found the lessons enjoyable and permanent, and it was determined that the noises resulting from classroom mobility created a "productive noise" and interaction environment, contrary to traditional silence. In conclusion, it was observed that differentiated instruction rescued the history course from direct instruction and provided it with a permanent, production-based, and student-centered structure.

Keywords: Case study, differentiated instruction, history teaching, student journals, student opinions.

Makale ID= 49

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0002-3060-1387

ORCID ID: 0000-0002-4510-9806

**Türk Kültüründe Nazar İnancı ve Nazardan Korunma Pratikleri:
Nazarlıklar Üzerine Bir İnceleme**

Ahsen Aydemir¹
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Nagihan Kahveci²

¹Ankara Üniversitesi

²Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Halkbilim Bölümü

Özet

Türk kültüründe köklü bir geçmişe sahip olan nazar inancı, kötü bir bakışın ya da olumsuz bir enerjinin kişilere, canlılara ve nesnelere zarar verebileceği düşüncesine dayanmaktadır. Eski çağlardan günümüze kadar varlığını sürdüren bu inanç, bireylerin ve toplumun olumsuz etkilerden korunma ihtiyacı doğrultusunda çeşitli geleneksel pratiklerin doğmasına zemin hazırlamıştır. Bu çalışmanın temel amacı, Türk kültüründeki nazar algısını ve bu algı çerçevesinde biçimlenen korunma pratiklerini maddi kültür öğeleri üzerinden incelemektir. Çalışmada ilk olarak nazar kavramının geleneksel ve toplumsal hayattaki yeri ele alınmış, ardından bu inancın somutlaşmış biçimleri olan nazarlıklar üzerinde durulmuştur. Korunma pratiklerinin merkezinde yer alan nazar boncuğu, günlük yaşamda kullanım biçimleri, renkleri ve taşıdığı anlam bakımından incelenmiştir. Bununla birlikte nazardan korunmada ve nazarın olumsuz etkilerini ortadan kaldırmada sıklıkla başvurulmuş üzerlik otu da çalışmaya dahil edilmiştir. Üzerlik otunun tütsü yapılması, mekanlara asılması ve ritüellerdeki işlevi, halk inançlarındaki simgesel değeriyle birlikte değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonunda nazarlıkların ve korunma ritüellerinin yalnızca estetik veya dekoratif amaçlı pratikler değil, aynı zamanda inanç sistemini, kültürel birikimi ve gelenekleri günümüze taşıyan somut kültür varlıkları olduğu tespit edilmiştir. Bu öğeler, Türk toplumunun inanç dünyasını, kuşaktan kuşağa aktarılan ortak hafızasını ve somut kültür varlıklarını günümüzde de yaşatan birer simgedir. Sonuç olarak çalışma, nazar unsurlarının kültürel sürekliliğin sağlanmasındaki rolünü ve Türk halk kültürü açısından önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nazar boncuğu, nazar inancı, nazarlık, nazardan korunma pratikleri, Türk kültürü, üzerlik otu (peganum harmala).

The Belief in the Evil Eye and Practices of Protection in Turkish Culture: An Analysis of Evil Eye Amulets

Abstract

The belief in the evil eye, deeply rooted in Turkish culture, is based on the idea that a malevolent gaze or negative energy can harm individuals, living beings, and objects. This belief, which has persisted from ancient times to the present day, has given rise to various traditional practices driven by the need for protection from negative influences for individuals and society. The main objective of this study is to examine the perception of the evil eye in Turkish culture and the protective practices shaped within this framework, through the lens of material culture elements. The study first addresses the place of the evil eye concept in traditional and social life, and then focuses on amulets, which are concrete manifestations of this belief. The evil eye bead, central to protective practices, is examined in terms of its daily use, colors, and meanings. Furthermore, the harmful plant (*Peganum harmala*), frequently used for protection against and mitigating the negative effects of the evil eye, is also included in the study. The use of *üzellik* as incense, its hanging in spaces, and its function in rituals are evaluated along with its symbolic value in folk beliefs. The study concludes that amulets and protective rituals are not merely aesthetic or decorative practices, but also tangible cultural assets that carry belief systems, cultural heritage, and traditions to the present day. These elements are symbols that keep alive the belief system of Turkish society, its shared memory passed down from generation to generation, and its tangible cultural assets. In conclusion, the study reveals the role of amulets in ensuring cultural continuity and their importance from the perspective of Turkish folk culture.

Keywords: Amulets, belief in the evil eye, evil eye bead, harmful plant (*peganum harmala*), practices to protect against the evil eye, Turkish culture.

Makale ID= 68

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5367-3194

Vergi İncelemesinde İzaha Davet Uygulaması

Dr. İlhan Hatipoğlu¹

¹Hazine ve Maliye Bakanlığı

Özet

İzaha davet müessesesi, bir yandan vergi idaresi açısından etkinlik ve kaynak tasarrufu sağlarken, diğer yandan da mükellefler açısından hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkelerini güçlendirmektedir. Ön tespit ve izah değerlendirme komisyonları tarafından sistematik ve objektif esaslar çerçevesinde yürütülen çalışmalar neticesinde Hazineye ilave gelir sağlandığı gibi mevcut denetim gücünün etkin, rasyonel ve risk odaklı biçimde kullanılmasına yönelik sonuçlara ulaşılmaktadır. Bu yönüyle izaha davet uygulaması, vergi denetim süreçlerinde etkinlik, verimlilik ve idari kapasitenin güçlendirilmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Çağdaş kamu yönetimi anlayışının vergilendirme sürecine yansımaları, kısıtlı kamu kaynaklarının etkin kullanımını sağlamak amacıyla vergi idaresi ile mükellef arasındaki ilişkinin mükellef odaklı ve gönüllü uyum temelinde yeniden şekillendirilmesini öngörmektedir. Mükelleflerin vergisel yükümlülüklerini zamanında ve eksiksiz yerine getirmelerini sağlayarak, vergi kayıp ve kaçakını minimize etmek vergi idarelerinin temel amaç ve hedefidir. Dolayısıyla, vergi denetim birimlerinin yalnızca kontrol ve yaptırım odaklı değil; aynı zamanda önleyici, rehberlik edici ve destekleyici fonksiyonları da yerine getiren bir yaklaşım benimsemeleri gerekmektedir. Bu çerçevede idare ile mükellefler arasındaki iletişimi güçlendiren ve gönüllü uyumu teşvik eden izaha davet müessesesi, vergi incelemesine ivme kazandıran etkin bir araç olarak başat bir uygulama olarak vergi hukuku disiplini içindeki yerini almıştır. İzaha davet uygulaması; vergi incelemesine başlanmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden önce verginin ziyaa uğradığına dair emareler bulunan tespitlere yönelik olarak ilgili mükelleflere açıklama yapma imkânı veren bir süreçtir. İzaha davet süreci gerek mükellefler açısından hızlı ve düşük bir maliyet ile potansiyel vergi risklerinin telafi edilmesi imkanını sağlaması gerekse idare açısından etkin ve hızlı bir şekilde vergi tahsilatını temin etmesi açılarından pratik ve zaman kazandırıcı bir uygulama özelliğine sahip bulunmaktadır. Vergi idaresi ile vergi mükellefleri arasındaki uyuşmazlıkların azaltılması, vergilendirme ile ilgili süreçlerin açıklığa kavuşturulmasında vergi mükelleflerimizin daha çok katkıda bulunması, vergi denetimlerinin kısa zamanda neticelenmesi ve vergiye gönüllü uyumun artırılması gibi amaçlarla “İzaha Davet Müessesesi” ihdas edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vergi incelemesi, vergi kayıp ve kaçak, vergiye gönüllü uyum, izaha davet uygulaması.

Invitation to Provide an Explanation During a Tax Audit

Abstract

The "invitation to provide an explanation" mechanism not only ensures efficiency and resource savings for the tax administration but also strengthens the principles of legal certainty and predictability for taxpayers. Work carried out by preliminary assessment and explanation evaluation commissions—based on systematic and objective criteria—generates additional revenue for the Treasury while enabling the existing audit capacity to be utilized in an effective, rational, and risk-oriented manner. In this respect, the practice makes significant contributions to enhancing effectiveness, efficiency, and administrative capacity within tax audit processes. Minimizing tax loss and evasion by ensuring that taxpayers fulfill their tax obligations in a timely and complete manner is a fundamental aim and objective of tax administrations. Consequently, tax audit units must adopt an approach that goes beyond mere control and enforcement, incorporating preventive, advisory, and supportive functions. Within this framework, the invitation to provide an explanation mechanism—which strengthens communication between the administration and taxpayers and fosters voluntary compliance—has established itself as a prominent practice and an effective tool within the discipline of tax law. The practice of inviting taxpayers to provide an explanation; This is a process that allows relevant taxpayers to provide an explanation regarding findings that indicate a potential tax loss, prior to the commencement of a tax audit or referral to the valuation commission. The "invitation to explain" process is a practical and time-saving practice; it offers taxpayers the opportunity to rectify potential tax risks quickly and at low cost, while enabling the administration to ensure tax collection in an efficient and rapid manner. The "Invitation to Explain" mechanism was established with objectives such as reducing disputes between the tax administration and taxpayers, encouraging greater taxpayer contribution to clarifying taxation processes, ensuring the swift conclusion of tax audits, and increasing voluntary tax compliance.

31

Keywords: Invitation to provide an explanation, tax audit, tax loss and evasion, voluntary tax compliance.

Makale ID= 66

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6834-799X

Yolun Garipleri: Ahmed Yesevî'nin Dîvân-ı Hikmet'inde Garîb ve Gariplik Kavramı

Dr. Öğr. Üyesi Arzu Eylül Yalçınkaya¹

¹Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü

Özet

Ahmed Yesevî'ye (ö. 562/1166) atfedilen Dîvân-ı Hikmet'te sıkça karşımıza çıkan “garip” figürü, çoğunlukla ya alışılmış bir tevazu ifadesi ya da yoksul ve yetimler adına yapılmış bir sosyal çağrı olarak okunmuştur. Bu çalışma, garipliğin hikmetlerde, metnin kendisinin birbirinden ayırmadığı üç düzlemi bir arada tutan kurucu bir kavram olarak işlediğini ileri sürmektedir. Birinci düzlemde garip, aslından ayrı düşmüş ve dönüşü özleyen gurbetteki ruhtur. İkinci düzlemde garip; yetim, yoksul ve kimsesizdir; dervişin ona karşı sorumluluğu vardır ve ona nasıl davranıldığı manevi samimiyetin ölçüsü hâline gelir. Üçüncü düzlemde ise bozulmuş bir zamanda hakiki müminlerin kendileri garipleşir; bu durum, İslâm'ın garip olarak başladığını ve yine garip olarak döneceğini bildiren hadisi hatırlatır. Hikmetler bu düzlemler arasında gidip gelerek kenarda olmayı bir seçilmişlik işaretiye dönüştürür ve Türkçe konuşan muhataplarına tevazu, mülksüzlük ve dayanışma üzerine kurulu bir derviş kimliği modeli sunar. Kavram, yakın metin okuması yoluyla ve Arap ve Fars tasavvuf geleneğindeki gurbet söz dağarcığıyla ilişkisi içinde incelenmektedir. Çalışma ayrıca metin meselesini de dikkate alır: Günümüze ulaşan yazmalar sonraki Yesevî geleneğini yansıttığından, gariplik burada yalnızca Yesevî'nin kendi sesinin değil, bu geleneğin kendini anlayış biçiminin bir unsuru olarak ele alınmaktadır. Çalışma, garibin Dîvân'ın bir temasından çok onun öğretme yollarından biri olduğu sonucuna varmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ahmed Yesevî, derviş ahlâkı, Dîvân-ı Hikmet, garip, gurbet, Türk tasavvufu, Yesevîlik.

Strangers on the Path: The Concept of Garîb in Ahmed Yesevî's Dîvân-ı Hikmet

Abstract

The figure of the garîb (stranger) recurs throughout the Dîvân-ı Hikmet attributed to Ahmed Yesevî (d. 562/1166), yet it is usually read either as a conventional expression of humility or as a social appeal on behalf of the poor and the orphaned. This paper argues that gariplik functions in the hikmets as a structuring concept that holds together three registers the text itself does not separate. In the first, the stranger is the soul in exile, cut off from its origin and longing to return. In the second, the garîb is the orphan, the poor and the outsider, toward whom the dervish owes care, and whose treatment becomes a measure of spiritual sincerity. In the third, the true believers themselves become strangers in a corrupted age, echoing the prophetic tradition that Islam began as a stranger and will return as one. By moving between these registers, the hikmets turn marginality into a sign of election and offer their Turkic-speaking audience a model of dervish identity grounded in humility, dispossession and solidarity. Reading the concept through close textual analysis, and in dialogue with the wider Arabic and Persian Sufi vocabulary of ghurba, the paper also attends to the problem of the corpus: since the surviving manuscripts reflect a later Yesevî tradition, gariplik is treated here as part of that tradition's self-understanding rather than solely of Yesevî's own voice. The paper concludes that the stranger is less a theme of the Dîvân than one of the ways in which it teaches.

Keywords: Ahmed Yesevi, dervish ethics, Dîvân-ı Hikmet, garîb, ghurba, Turkish sufism, Yasawiyya.